

“ไฟแดง”

ยอชชัย ชุตিকাโม¹

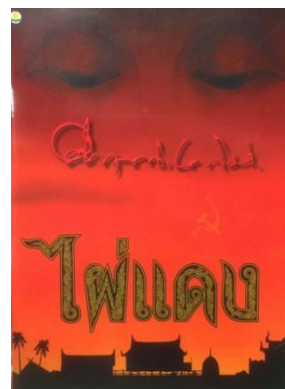
¹โรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

Yodchai Chutikamo¹

¹School of Law and Politics, Suan Dusit University

nathee_123@yahoo.com

ชื่อเรื่อง	ไฟแดง
ผู้แต่ง	หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช
จำนวนหน้า	298 หน้า
สำนักพิมพ์	สำนักดอกหญ้า
ภาษา	ไทย

รับบทความ : 10 พฤษภาคม 2567 แก้ไขบทความ : 20 มิถุนายน 2567 ตอรับบทความ : 30 มิถุนายน 2567

“ไฟแดง” เป็นนวนิยายที่เล่าถึงลัทธิคอมมิวนิสต์ ที่เมื่อแทรกซึมเข้าสู่ที่ใดย่อมนำมาความขัดแย้งมาสู่ที่นั้น ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ถึงแม้ว่าประเทศไทยเองจะไม่ได้ถูกปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์ แต่ก็ได้รับผลกระทบไม่มากนักน้อย ผู้ประพันธ์ได้ทำการเล่าเรื่องผ่านสถานที่สมมุติ เป็นหมู่บ้านแห่งหนึ่งในที่ราบลุ่มภาคกลาง ไม่ไกลจากพระนครมากนัก ให้ชื่อว่า “บ้านไฟแดง” และมีตัวละครสำคัญสองตัวที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินเรื่องราวในนิยาย ตัวละครแรกคือ “นายแคว่น” ผู้ที่มีความคิดก้าวหน้าไปในทางสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ชอบเล่าเรื่องราวในด้านดีของสหภาพโซเวียตและจีนแดง เพื่อทำการโฆษณาว่าเป็นการปกครองแนวใหม่ที่ทุกคนมีแต่ความสุข ความเสมอภาคและความเป็นธรรม ไม่ถูกขูดรีด เอาไรต์เอาเปรียบจากนายทุนทั้งหลาย ตัวละครสำคัญอีกหนึ่งนั่นคือ “สมภารกร่าง” พระภิกษุแบบพระบ้านนอก ที่เป็นต้นบ่อเกิดของชาวบ้าน เป็นผู้รู้จักสนิทสนมกับนายแคว่นมาตั้งแต่เด็ก สมภารกร่างแม้จะมีได้เป็นพระระดับเปรียญ แต่มีความศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า และสามารถนำหลักการทางพุทธศาสนามาหักล้าง มาโต้ตอบการกระทำของนายแคว่นว่าเป็นสิ่งที่ไม่เข้าท่า ไม่เหมาะสมกับสังคมไทย โดยสมภารกร่างมีที่ปรึกษาเอกคือ หลวงพ่อพระประธาน ในพระอุโบสถของวัดไฟแดง ที่หลวงพ่อกุญกับสมภารกร่างผู้เดียวเท่านั้น ซึ่งเสียงของหลวงพ่อก็พระประธานนี้คือ จิตสำนึกของสมภารกร่างนั่นเอง แต่เป็นจิตสำนึกในระดับละเอียด มีความสงบ สุขุม มากกว่าจิตสำนึกในระดับปกติ ที่สมภารกร่างแสดงออกมาทางกายภาพที่เป็นคนโกรธง่ายหายเร็ว ใจนักเลง จึงถูกนายแคว่นและสมุณบริวารยั่วแหย่ ตลอดทั้งเรื่อง

¹ อาจารย์ประจำโรงเรียนกฎหมายและการเมือง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

หากพิจารณาในบริบทของยุคสมัย สมภารกว้างเป็นตัวแทนของสังคมไทยแบบจารีตที่มีพุทธศาสนาเป็นหนึ่งสามสถาบันหลักของชาติ และด้วยหลักการของพุทธศาสนาที่อยู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน และหยั่งรากลึกทำให้ผู้ประพันธ์ใช้หลักการทางพุทธศาสนาและประเพณีไทยตอบโต้ต่อการกระทำที่อ้างอิงอุดมการณ์ ความคิดในแนวสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ของนายแก้วได้ทุกเรื่อง ทุกกรณี เป็นการสื่อให้เห็นถึงความถูกต้องของสังคมไทยแบบจารีตที่มีมากกว่า สูงส่งกว่าและดีกว่าสังคมในอุดมคติแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ของนายแก้ว ที่ถูกทำให้ดูเป็นสิ่งของที่แปลกปลอมและไม่มีทางที่จะเข้ากันได้กับสังคมไทยในช่วงนั้น

นวนิยายเล่มนี้เหมาะกับผู้สนใจศึกษาการเมืองไทยร่วมสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ศึกษาทางรัฐศาสตร์ การเมืองการปกครองไทย เพราะแม้จะตีพิมพ์ครั้งแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2497 เป็นระยะเวลาห้าปีหลังจากการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน นับเป็นช่วงเวลาในโลกสังคมนิยมคอมมิวนิสต์กำลังเฟื่องฟูและเป็นเอกภาพ สร้างความหวาดหวั่นให้กับฝ่ายโลกเสรีประชาธิปไตยที่นำโดยสหรัฐอเมริกา และไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศฝ่ายโลกเสรีที่มีความหวาดเกรงในการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ ที่กล่าวว่านวนิยายเล่มนี้เป็นวรรณกรรมการเมืองร่วมสมัยนั้น หากพิจารณาถึงความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองในไม่แฉง ผู้อ่านจะเห็นถึงชุดความคิดหรือวาทกรรมทางการเมืองของขบวนการฝ่ายซ้ายบางประการที่ยังมีการนำมาใช้เคลื่อนไหวทางการเมืองสืบเนื่องมาถึงปัจจุบันที่กำลังมีความขัดแย้งเชิงความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างฝ่ายอนุรักษ์นิยมกับฝ่ายประชาธิปไตยหัวก้าวหน้า สิ่งที่ชัดเจนอีกประการหนึ่งคือ ผู้ประพันธ์ทำการวิพากษ์บุคคลที่นิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือที่เรียกว่า “สหาย” ทั้งหลายที่แทรกซึมอยู่ในสังคมไทยในเวลานั้น ว่าเป็นผู้ที่ไม่เข้าใจสภาพความเป็นจริงของสังคมไทย และสังคมในอุดมคติของสหายที่ผู้ประพันธ์ถ่ายทอดผ่านนายแก้วนั้นไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่านหนังสือเล่มนี้ คือ เห็นถึงบริบททางการเมืองในช่วงต้นยุคสงครามเย็นที่มีการต่อสู้ทางอุดมการณ์อย่างเข้มข้นระหว่างฝ่ายโลกเสรีและโลกสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ และเห็นถึงการประยุกต์หลักการของพุทธศาสนา จารีตประเพณีไทย ที่เป็นแก่นทางภูมิปัญญาของสังคมไทยมาอย่างยาวนาน มาใช้ในการตอบโต้แนวคิดของฝ่ายสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ว่าเป็นเพียงความคิดที่เป็นอุดมคติไม่เหมาะสมและไม่สามารถทำได้จริงในสังคมไทย นอกจากนั้น ผู้อ่านยังสามารถซึมซาบเรื่องราวเบ็ดเตล็ดทางพุทธศาสนา ประเพณีไทย วิถีชาวบ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งของกลุ่มภาคกลาง ที่ผู้ประพันธ์แทรกอยู่ตลอดทั้งเรื่องเป็นภาพสะท้อนสังคมเมืองและสังคมชนบทของไทยในช่วงเวลานั้นที่กำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านของการพัฒนาประเทศให้ไปสู่ความทันสมัยและเป็นชาติอุตสาหกรรมเกษตรกรรมสมัยใหม่ ที่นอกเหนือจากการคุกคามของอุดมการณ์สังคมนิยมคอมมิวนิสต์แล้ว การเกิดขึ้นของความคิดแบบฟุ้งเฟ้อ นายทุนที่ไร้จริยธรรมใช้อำนาจเงินกดขี่ชาวบ้าน ใช้อำนาจเงินซื้อทุกอย่างโดยไม่สนใจความเดือดร้อนของคนอื่น ก็ล้วนแต่เป็นแนวความคิดที่ใช้ไม่ได้และไม่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยเช่นกัน

